СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 47. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 28 лютого 1933. VOL. XLI. No. 47. Jersey City, N. J., Tuesday, February 28, 1933. THREE CENTS.

НА УКРАЇНІ Й НА КУБАНІ НЕМА ЗЕРНА ДЛЯ ВЕСНЯНИХ ПОСІВІВ

РАДЯНСЬКА ВЛАДА ПЛЯНУЄ „ПОЗИЧИТИ" УКРАЇНІ НАСІННЯ.

МОСКВА (СССР). — Остаточно виявилося, що на Україні й на Кубані нема досить зерна для весняних посівів збіжа. Тому Сталін видав декрет, щоб Україні позичити з державних складів 350,000 тон зерна на насіння, а Кубані 263,000 тон. Пізніше ця позичка має бути повернена, з додатком 10% на покриття адміністраційних видатків, а крім того хлібороби мають дати державі такі збіжеві податки, які будуть ухвалені Москвою.

Радянська влада тепер напружує всі сили, щоб виконати свої пляни весняної сівби, бо минулого року до несприятливих кліматичних умовин та до невміння радянської влади зорґанізувати хліборобство прибув ще саботаж селянства. Радянська влада тепер веде жорстоку боротьбу з тими селянами і їх родинами, які, на думку московських різунів, можуть перешкаджати здійсненню хліборобських плянів радянської влади. Тому „небажані" селянські елементи висилають масово на Сибір та на північ, де їх заставлять до ріжної примусової праці. В звязку з заведенням пашпортів в Росії з України також висилають масово всіх, кого радянська влада підозріває в недоброзичливости до неї, або кого викриє, що походить сам, або чиї батьки походили з „буржуазних та контрреволюційних" родин.

НАСТУП ЯПОНЦІВ ЗАТРИМАВСЯ.

ЧІНЧОВ (Манджурія). — Після перших великих успіхів японська армія змушена тепер трохи припинити свій наступ. На півдні провінції Джегол китайські війська дали сильний опір японському наступови. Японці вже тепер захопили одну третину провінції Джегол і концентрують свої сили для дальшого наступу. Японські летуни бомбардують глибоке запілля китайських військ і тим значно їх деморалізують.

Деякі міста в Джеголі Японці та війська Манчука захоплювали без значного опору Китайців. Лише останніми часами Китайці почали давати все більше орґанізований опір.

РОСІЯ ПРОТЕСТУЄ.

МОСКВА (СССР). — Тут одержано відомости з Хабаровська, що китайські банди в Манджурії нападають на Східно-Китайську залізницю й багато шкодять рухови на ній та руйнують майно залізниці. Представники радянської влади протестують проти цього перед урядом Манчука та перед японським командуванням у Манджурії.

ЛІҐА НАЦІЙ ЗАДОВОЛЕНА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В колах Ліґи Націй задоволені з того, що Злучені Держави морально підтримують Ліґу Націй у її політиці супроти Японії в справі Манджурії. Японський представник при Лізі Націй, Мацуокі, радить Злученим Державам вперед добре подумати, заки рішаться на активний виступ проти Японії, разом з Ліґою Націй.

КРІВАВА ПЕРЕДВИБОРЧА АҐІТАЦІЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Передвиборча аґітація до парляменту в цілій Німеччині проходить дуже бурхливо. Місцями доходить до крівавих сутичок між узброєними бандами ріжних політичних ґруп. При сутичці комуністів з націоналістами в Лінденфельді вбито дві особи, а кілька поранено.

Таксамо в ріжних інших місцях доходить до крівавих сутичок між цими ґрупами. Канцлер Гітлер та його уряд провадять активну передвиборчу пропаґанду, користуючись притім усіми апаратами влади. Своїм противникам вони всілякими способами перешкаджають провадити пропаґанду, а саме: не допускають їх до радіо-промов, забороняють масові передвиборчі віча, конфіскують розкидки й закривають ґазети.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Небувало великий сніг почав раптово танути. Це спричинило вилив рік з берегів. Широкі простори Анґлії залиті водою. Фотографії, пороблені літаками, показують, що в багатьох селах та в районах фарм хати затоплені водою по самі дахи.

В Лондоні ріка Таміза почала розливатись і її води вже затопили деякі пивниці недалеко від ріки. Вода в Тамізі все прибуває й загрожує залити значну частину міста.

ЗАБОРОНЕНО ВСЕІНДІЙСЬКИЙ КОНҐРЕС.

ДЕЛІ (Індія). — Уряд Індії заборонив скликання всеіндійського конґресу. Причиною заборони послужило те, що конґрес не відмовляється від активної боротьби проти уряду та проти Великої Британії. Більш як 20,000 націоналістів на чолі з Магатмою Ґандіем ще й досі знаходяться у вязницях.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ АҐЕНТ У ВАТИКАНІ.

У ватиканських колах викликало перед місяцем велике занепокоєння загадочне щезнення о. Ал. Давбнера, особистого секретаря архиєпископа Д'Ербіні, що є предсідником ватиканської комісії pro Russia. Тепер показалося, що о. Давбнер був аґентом ДПУ. Походив з Радянщини і, ставши перед кількома роками в Римі священиком, здобув собі довіря членів комісії pro Russia, а навіть став секретарем предсідника тієї комісії. На такому становищі мав вгляд у всі довірочні акти й документи, що торкалися католицизму в Радянщині та унійної акції. Слідство ствердило, що Давбнер виїхав з Риму до Берліна, де взяв цивільне вінчання з комуністкою і на радянський пашпорт виїхав за границю. Тікаючи, забрав зі собою важні документи комісії pro Russia. Замітне, що після втечі Давбнера в Радянщині арештували багато католицьких священиків.

ЗА СПРОНЕВІРЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ ГРОШЕЙ.

Начальника громади Болохів, пов. Калуш, засудили на кару 3-місячного арешту за спроневірення громадських грошей.

ДЕРЕВО ВБИЛО РОБІТНИКА.

В голубицькому лісі, пов. Броди, робітники підрізали бука й не зваливши його, відійшли додому. Незабаром переходив туди 34-літній робітник Михайло Турок з Гутиска, на якого звалилося підрізане дерево, вбиваючи його на місці.

ЖЕРТВИ ХОВЗАНКИ.

В селі Грималівці, пов. Броди, совгалися на ріці Стрипі кілька хлопців. Нараз заломився лід і два хлопці, 10-літній Мазур і його ровесник Киселевич, утонули. Інші хлопці розбіглися перелякані і не дали спершу нікому про це знати.

СМЕРТЬ ВІД СКАЖЕНИНИ.

14-літнього Ст. Шварца, мешканця Вигнанки біля Дубна, перед кількома тижнями вкусив скажений собака. Батьки звернулися за порадою до місцевої фельчерки й та перевела ряд проти скаженевих вприскувань. Одначе хлопець захворів на скаженину й умер серед страшних мук у шпиталі.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОМАХНУЛИСЯ.

Цікаві враження з Радянщини оповідає Моріс Гіндус, автор книжки „Червоний хліб", після свого повороту з пятьмісячного побуту в тім же краю, звідки він родом. Він каже, що радянський режім зробив великий промах, відбираючи селянам збіже зі жнив. Замітне це особливо на Україні, яка славиться своїм чорноземом. На Україні — каже Гіндус — щезла всяка охота селян до праці і большевики пробують тепер знайти хоч іскорку заінтересування селянства до праці на полі. Не помагають ніякі обіцянки комісарів. Для інтелектуальних робітників уряд поробив деякі уступки, але вони мусять признатися, що вони комуністи. Гіндус призбирав великий матеріял для своєї книжки.

ПРОЦЕС ДЕРЖАВНОГО СКАРБУ З БУВШИМ ВОЄВОДОЮ БОРКОВСЬКИМ.

Бувшого львівського і познанського воєводу Борковського візвали відповідні державні чинники до заплати належности за опалювання вуглем його службового помешкання в часі від 15. червня 1928. до 10. жовтня 1929, тобто в часі, коли він був воєводою в Познані, і означили цю належитість на квоту 1,766 зол. 92 сот. Міністерство внутрішніх справ видало розпорядок, оголошений у „Моніторі Польскім" ч. 120 з 1927 р., такого змісту, що державні урядовці (отже і воєводи) мають звертати державному скарбови належитість за опал їх службового мешкання. Цієї належитости п. Борковський не хотів добровільно заплатити і тому ґенеральна прокуратура, відділ у Львові, виступила від державного скарбу з цивільним процесом в окружному суді в Тернополі проти бувшого воєводи п. Петра Дунін Борковського, замешкалого в Струсові, суд городський Теребовля, про заплату 1,766 зол. 92 сот., опираючи своє домагання на згаданому вище розпорядку міністра внутрішніх справ.

Оноді відбулася в окружному суді в Тернополі перша авдієнція проти п. Борковського у повищій справі. Пізваний сам на розправу не явивсь, а заступав його один з місцевих жидівських адвокатів. Пізваному доручено внести відповідь на позов на письмі і тоді відбудеться дальший хід згаданого процесу.

Є це мабуть перший процес у Польщі, де державний скарб виступає в суді проти бувшого воєводи з титулу службових відносин.

В ПАЩІ ВЕДМЕДИЦІ.

В Головецьку коло Сколього відбувалося полювання на дики, яке влаштував у своїх лісах барон Ґредль. Шість осіб з нагінки пішли біля Маківки слідами до одної криївки, звідки вискочила нагло ведмедиця. Вона кинулася на Миколу Рибака і тягнула його сто метрів, кусаючи по всьому тілі. Рибак боронився, як міг, аж прискочили три пси, які виратували його напів живого з пащі звірюки. Його перевезли до Сколього, але лікарі не мають надії вдержати його при життю.

ЗЛОВЖИВАННЯ РАДЯНСЬКИХ СЛУЖБОВЦІВ.

В Севастополі засудили на смерть 6 службовців тамошнього податкового уряду, між ними й заступника керовника. Закинули їм свідоме обнижування податку приватним торговцям, хабарництво і низку інших службових зловживань. Радянський скарб потерпів шкоду на суму 600,000 рублів.

ВОВКИ РОЗДЕРЛИ ВОЯКА.

В клеванських лісах біля Рівного появилися вовки, що нападають на людей. Перед кількома днями напали на одного вояка й роздерли його на куски.

ПОДАТКОВІ ЗАЛЕГЛОСТИ В ПОЛЬЩІ.

Обчисляють, що податкові залеглости в Польщі досягають загальної суми 1 міліярд 400 міліонів зол.

ЖОРСТОКІСТЬ МАЙБУТНЬОЇ ВІЙНИ.

В товаристві промисловців у Відні виголосив лікар д-р Різе виклад про те, що чекає людей підчас нової війни. Не буде це властиво боротьба узброєних армій, але масове вбивання цивільної людности. В майбутній війні не буде ніяких фронтів, бо бої будуть зводитися головно в повітрі. А літаки не знають ніяких границь. Добре узброєні великі держави мають сьогодні 8,000 або більше воєнних літаків до кидання бомб. Крім того всі пасажирські літаки можна швидко перемінити на воєнні. Всі страхіття минулої світової війни йдуть у тінь у порівнанні з небезпеками, які грозять у новій війні. Теперішні вибухові бомби важать 2,200 кг. Одної такої бомби досить, щоб обернути в румовище церкву св. Стефана у Відні. Від вибуху на половину меншої бомби згинуть усі люди в промірі півтора кільометра. Обчислено теж, що 72 літаки, штурмуючи таке велике місто як Берлін, можуть кинути 36,000 бомб, які можуть викликати 6,000 пожеж. Серед нечуваного хаосу, в атмосфері, пересяклій трійливими ґазами, люди будуть гинути як мухи. Д-р Різе закінчив свій виклад ствердженням, що проти страхіть і жорстокости світової війни нема навіть гадки про оборону.

МОРОЗИ І ВОВКИ ПОЗАМИКАЛИ СЕЛА ВІД СВІТА.

В Румунії морози, заверюхи й сніговиці. Села в Молдавії й Бесарабії геть позавівало, так, що ані з села, ані до села нема ходу. Знов знаходять замерзлих людей по дорогах і полях. Дичина через сніги не може знайти для себе поживи. Одні йдуть до сіл і розїдають сіно й іншу пашу. Вовки з лісів пообкружували села. Ніхто з людей не важиться виходити з сіл. Багато людей упали жертвою вовків. А шкоди в худобі не обчислити. Від трох днів залізничий рух між Черновіцями й Букарештом перерваний. Четвертий день нема тут почти з Букарешту. — („Час").

ЗА ТЯЖКЕ ПОБИТТЯ.

Перед карним трибуналом у Львові станули перед кількома днями 25-літній Федьо Моцько і 20-літній Петро Сорока з села Деревинки, пов. Жовква, за побиття. Моцько жив у незгоді з Андрієм Ясиневичем, який його раз побив. У серпні м. р. він узяв собі до помочи Сороку, щоби пімститися на Ясиневичу, і коли він надїхав за селом фірою, Моцько затримав коні, а Сорока вдарив Ясиневича палкою так сильно по голові, що заломив йому череп і він після двох місяців помер. Трибунал засудив Сороку на півтора року, а Моцька на 8 місяців вязниці.

РЕВОЛЮЦІЙНІ ІМЕНА.

З радянської московської преси довідуємося про такі нові імена й назвища, які прибрали собі радянські громадяни, щоби піти за духом свого середовища: Рожа Жовтнева, Рижкова-Молодняк, Петро Револуція, Гнів Народний, Семен Ударний, Михайло Новийбит, Доганяй-Перегоняїв, Дора Патос. Ніхто не здивується вже, коли почує імена: Аґітка, Летучка, Мітінґ, Пятилітка.

ФОРД, БАНКИРСЬКИЙ ВОРОГ, СТАВ САМ БАНКИРОМ

ДІТРОЙТ. — Генри Форд, відомий автомобілевий маґнат, викликав нову сензацію, перебравши два банки: „Фирст Нешенел Бенк" і ґрупу банку „Ди Ґардіен Дітройт Юніон". Це ті банки, які перші дали причину до банкової мораторії в стейті Мішіґен. Обидві інституції намагалися при помочі президента Гувера вплинути на Форда, щоби він поратував їх фінансово, вложивши в них більші депозити. Форд відмовивсь і казав, що це повинна зробити „Ріконстрокшен Файненс Корпорейшен".

Вкінці Форд згодився перебрати обидва банки виключно в свої власні руки. Перебираючи їх, подав до відома депозиторам банків, що виплатить їм негайно 30% їхніх депозитів, а решта буде виплачена в міру того, як будуть зліквідовані старі інвестиції банку.

Тепер ломлять собі голову над тим, як Форд вестиме свої банкові інституції. Бо всі знають, як Форд ненавидить банкирів і Вол Стріт. Він не може забути їм того, що перед кількома роками хотіли йому позичити $85,000,000 тільки під умовою, що матимуть голос в управі підприємств Форда.

На всякий випадок одно є певне, що Форд вестиме свої банки в такий самий оригінальний спосіб, як веде свої фабрики автомобілів. Форд є того переконання, що першим і найважнішим завданням банків є бути певним місцем для людських ощадностей. Він є за те, щоби здепоновані в банках гроші були вжиті на продуктивні цілі, а не на спекуляцію.

Він теж домагається від банків, щоби брали тільки малу належитість за грошеві операції, от таку, яку беруть від автомобілів у місцях, призначених для заїзду. На його думку, все, що банк заробить, повинно бути розділене між депозиторів, як шеровців банку.

ВИХІД З ДЕПРЕСІЇ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Николас Ботлер, президент Колюмбійського університету, твердить, що ратунку з депресії треба шукати в ощадности з боку уряду, а далі в міжнароднім порозумінню щодо воєнних довгів і мит. Високі податки, інфляція і реакційний націоналізм тільки погіршують економічне положення.

З ЧЕРМАКОМ ЧИМРАЗ ГІРШЕ.

МАЯМІ. — Антін Чермак, мейор міста Шікаґо, постріленй підчас недавнього атентату на новобраного президента Рузвелта, захорів на запалення легенів і бореться зі смертю.

Горячкуючи, питав по чеськи свого зятя, чи виздоровіє.

МІЧЕЛ РЕЗИҐНУЄ.

НЮ ЙОРК. — Чарлз Мічел, президент „Нешенел Сіти Бенк", вніс свою резиґнацію. Каже, що його зізнання перед сенатським помітетом публика зле зрозуміла, та що через те він своєю особою наражує банк на ріжні закиди. Щоб інституція не терпіла, він вносить резиґнацію. Хоче теж мати вільну руку в обороні себе самого.

НЕМА ЧУТКИ ПРО ВИКРАДЕНОГО.

ДЕНВЕР. — Міліонер Клод Бетчер виявив готовість заплатити $60,000 титулом викупу тим, що викрали йому сина, але назначений реченець минув і ніхто не зголосився по гроші.

ТОМАС ПРОТИ КАПІТАЛІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ.

ПРИНСТОН (Ню Джерзи). — Соціялістичний провідник, Нормен Томас, говорив до 2,000 студентів „Принстон Юніверзіти" про потребу світової кооперації. Він казав, що в світі біда через те, що є забагато середників поживи, але зате замало етики й моралі. Всьому тому є винна капіталістична система, яка доводить до таких фінансових катастроф, як ті, що сталися з Кріґером і Інсолом.

ДАЛЬШІ БАНКОВІ ОБМЕЖЕННЯ.

КОЛОМБОС (Огайо). — Пять банків, в Акрон і Дейтон, припинили діловодство на три дні, щоби довести свої фінансові трудноці до порядку.

КЛІВЛЕНД. — Сім банків оголосили, що видаватимуть наразі тільки 5% зі зложених у них ощадностей.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Банки міста Індіянаполіс подали до відома, що їхні депозитори можуть витягнути тільки 5% з депозитів і чекових конт.

НІМЦІ ХОЧУТЬ СПЛАЧУВАТИ ПРИВАТНІ ДОВГИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Альфред Гуґенберґ, німецький пресовий маґнат, а тепер міністер торговлі й хліборобства в кабінеті Гітлера, говорив через радіо, що Німеччина хоче сплачувати затягнені приватні довги. Але це можливе виконати тільки тоді, коли її експорт збільшиться й буде з чого ті довги сплачувати.

ПОБИЛИ ФАШИСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Фашисти намагалися перешкодити соціялістичним бесідникам, які в Тавн Гол критикували Гітлера й Мусолінія. Скінчилося на тім, що соціялісти попідбивали кулаками очі німецьким фашистам.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2,00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1858

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГІТЛЄР РОЗКРИВАЄ НАМІРИ.

Коли провідник німецьких національних соціялістів, Гітлєр, обняв премієрство пару тижнів тому, багато людей сподівалися, що поважна відповідальність, звязана з цим урядом, зробить його якщо не консервативним, то бодай поміркованим. Та від того часу кождий день приносить вістки, які показують помилковість таких сподіванок. Факти показують, що Гітлєр хоче стати диктатором Німеччини в такому самому змислі, в якому Мусоліні є диктатором Італії.

Щоби добитися до цього, Гітлєр обмежив політичну свободу всіх партій, окрім своєї. Декотрі партії не можуть просто відбувати зборів ні демонстрацій. В найкращому разі політичні збори відбуваються під сторожею узброєних „націс" або „ордену сталевого шолома", які закривають збори, як тільки станеться щось не по нутру сторожів. Дихнути одно слово критики проти Гітлєра або його партії, значить: розвязання зборів і розігнання учасників.

З обмеженням слова й права зборів іде вкупі обмеження свободи друкованого слова. Німецьку пресу закнебльовано. Свобідно висказуються тільки національно-соціялістичні ґазети. Уряд став душити навіть католицькі ґазети за критику Гітлєра, хоча ці ґазети, як консервативні, критикують дуже помірковано.

Як завершення цього походу за диктатуру можна вважати узброєння відділів національно-соціялістичної партії та ветеранів зі „сталевого шолома" як помічну поліцію. З цим розпорядком майже вся фактична державна влада знаходиться в диктаторських руках одної партії.

Та, видно, в німецькім народі є ще традиції законности, коли Гітлєр старається узаконнити похід за диктатуру через добуття собі правильної більшости в німецькому парляменті. З тою цілю уряд розвязав парлямент та зарядив нові вибори. Та вибори не будуть свобідні, і тому вони певно не задоволять тих, у кого ще є ці традиції.

Як німецький нарід переживе того роду експеримент, це тільки будучність може показати. Те, що він уже тепер переносить з байдужністю, майже з отупінням у нутрі, показує, що Німеччина доведена до безнадійности, як не очайдушности, зовнішніми силами.

Микола Садовський.

(Докінчення)

А ось як описує своє враження від цієж вистави українська письменниця Л. Старицька-Черняхівська:

„Покої сотника Хоми Кичатого. Що правда, вони цілком не відповідають історичній правді: якась рублена російська хоромина, мабуть з „Василиси Мелентєвої", або з „Каширської Старини". Дарма! Все те радує серце — вонo чекає жадібно рідного, свого. Почалася дія. Стеха скінчила монольоґ і в хату впорхнула Галя... Дія розвивалася як слід, та не було ще електричної іскри, тої іскри, що оббігалаб увесь театр і зєдналаб усіх — і глядачів і артистів — в одно велике ціле. Але ось за лаштунками розляглись урочисті згуки коляди. На сцені зчинилася метушня. Глядачі напружують увагу... Чиясь дужа рука владно шарпнула двері. „Вечір добрий" — почувся могутній металічний голос... і на сцену вийшов велитень-козак. Злетіла іскра натхнення. Як тучна літня злива, сипнули з усюди оплески. А козак стояв у своїй гордій, обурений і здивований позі, немов не бачучи нічого крім перевязаних сватів. Кілька хвилин у театрі було чутно тільки дощ оплесків. А коли скінчилася дія, заслона вже впала, — всі були захоплені, як один. Оплески не вгавали, Викликали всіх... Публика затопила проходи, коридори. Облича всіх пашіли, очі блищали... був живий гамір... дзвеніла українська мова, „од ізбитка серця глаголали уста"... не втіха від гарної гри, — святий захват, що сльози викликав на очі, а в серці збуджував найкращі людські почуття".

В 1882 році М. Кропивницький зорґанізував свою трупу, що була першою, виключно українською театральною трупою. З ним у складі трупи знайшовся й М. Садовський. Від того часу починається майже пятьдесять-літня безперервна сценічна робота М. Садовського на полі рідного українського театру. Зпочатку з трупою Кропивницького, а потім з власною трупою, М. Садовський обіздив по кілька разів майже всі закутинки европейської Росії та всі закутинки широких просторів України, побувавши навіть у Львові. Скрізь М. Садовський ніс живе українське слово в широкі народні маси саме в тих часах, коли інша форма українського слова була задушена. М. Садовський разом з найближчими своїми помічниками й приятелями стає на довгі роки свідомим провідником української національної ідеї в широких народніх масах України. Він завжди дуже старанно підбирав репертуар свого театру з побутових та історичних пєс. У кождій пєсі він давав реальні образи українського життя, змагань українських мас, чи змагань та ідей українських національних героїв.

Його Богдан Хмельницький, Мазепа, Дорошенко, Ханенко, Тарас у „Бондарівні" Степан у „Невольнику", Сірко в „Про що тирса шелестіла", Тарас Бульба й т. п. — це постаті воскреслих українських героїв, які своїми динамічними постатями, рухами й сильними словами будили в душі кождого Українця глибокі почування шляхотности, героїзму й безмежної любови до всього свого рідного, прекрасного й героїчного. Таксамо в побутових ролях, як Никодим у „Батьковій казці", бурлаки в „Бурлаці", в „Не судилось" і т. д. Садовський завжди давав реальні типи й образи й викликав до них пошану й повагу за їх ідейність, героїзм, за добре серце і т. п., або повне зрозуміння, при яких обставинах творилися люди, маючи стільки неґативних сторін у характерах, і те зрозуміння викликало не обурення проти тих типів, а навпаки, бажання робити так, щоби поява таких характерів серед українського народу була неможлива.

Про М. Садовського, як про артиста, проф. Д. Антонович в „Триста років українського театру" говорить:

„Співробітником Кропивницького від першої вистави „Наталки Полтавки" в Кременчузі в 1881 році був молодший брат Карпенка-Карого, Садовський. Його талан виконавця дуже відріжняється від талану його обох братів. Коли талан Карпенка-Карого найточніше характеризується терміном „характерний резоньор", талан наймолодшого брата, Саксаганського, передовсім є таланом „коміка", то Садовський на сцені перш за все був „герой". Другого такого героя не було на українській сцені ні до, ні після Садовського. Але інтернаціональне й шабльонове на сценах в інших народів становище героїв Садовський потрапив на українській сцені одухотворити й утворити національно-ориґінальним і самобутнім. Садовський, як артист, говорить Л. Старицька-Черняхівська, „глибоко національний український талан. Його краса — його народність. Кождий художник-маляр має свій власний кольорит і той кольорит надає відому красу й ориґінальність його творови. Такий кольоритний артист і Садовський. По силі передачі психольоґії людини, по кольоритности гри він має мало рівних собі... Це чисто національний талан". Д. Дорошенко, характеризуючи талан Садовського, каже, що „в ґалерії типів, утворених Садовським, ми бачимо перш за все ряд історичних фіґур, які оживають в інтерпретації великого артиста, яким він надає риси, властиві, як ми знаємо з історії, тим фіґурам: Мазепа, Богдан Хмельницький, Сава Чалий стоять як живі в уяві кождого, хто мав велике естетичне задоволення бачити Садовського в цих ролях. Героїчні ролі козаків у „Невольнику", у „Бондарівні" виходять у Садовського якнайкраще, чарують глядача стихійною силою, яка так і бє з кождого руху, з кождого слова цих фіґур, що переносять нас у далекі часи безпосереднього виявлення могутньої духової та фізичної сили типів, утворених тогочасним українським життям. Також глибоке враження робить Садовський і в побутових ролях, як драматичних, в „Не судилось" або в „Бурлаці", так і в комічних".

В 1907 році М. Садовський нарешті здійснив свою довголітню мрію й заснував у Києві, в столиці України, постійний український театр. Від того часу аж до самої большевицької навали на Україні М. Садовський безперервно грав у тому театрі, виїжджаючи іноді на гостинні виступи в інші міста України чи Росії. Цей театр став справжнім історичним живим українським музеєм та народнім університетом. М. Садовський старався врядити на сцені все в найменших подробицях відповідно до історичної правди. Таксамо й одежа та характеризація артистів у нього в історичних постаттях були до дрібниць витримані, зглядно з історичною правдою, а в побутових ролях він старався дати типи пересічні, яких стрічаємо багато в життю.

Як режисер він ніколи не допускав шаржів, ніколи не грав сам і не допускав інших грати під смак публики, а навпаки, старався публику захопити правдивістю типів та мистецтвом гри й піднести її вище, а не спускатися до неї з дешевими ефектами. Театр для нього, як для артиста й режисера, був національною святинею, був храмом для молитви його душі. В нім він служив чистій штуці, а вже через штуку свому народови. Ставляючи якусь нову історичну пєсу, він старався сам знайти все потрібне в книжках, розпитати вчених, і нераз доручав їм дослідити убрання, звичаї, обстанову хат тієї епохи й т. п. Фаховців етноґрафів та істориків просив зясувати певні типи як з зовнішньої сторони так і зі сторони їх психольоґії на тлі тодішньої епохи. Тому на сцені в нього зявлялася обстанова, до подробиць затримана відповідно до історичної правди, костюми були пошиті по музейним зразкам та по зразкам, накресленим великими знавцями певних епох та костюмів. Живі типи на сцені, коли вони були історичні, здавалося, що вони зібралися з найліпших портретів з ріжних музеїв. Разом з тим і сам він набув великого фаху й знання української старовини та сучасности.

Для нього, як артиста й режисера, не було малих та великих роль у пєсах, але були артисти гарні й злі. Тому в кождій пєсі від його режисерського ока та вуха не могла сховатися найменша неґативна риса в рухах артиста, в характеризації, в одежі, в поведенню чи в модуляціях голосом. Тому кожда його вистава на сцені була викінченим, кождого разу наново високо мистецьким твором.

Зпід його режисерської руки вийшло багато першорядних українських артистів, але ніхто не перевищив і навіть не доріс до свого вчителя в створенню героїчних постатей, а особливо історичних. М. Садовсякий не так старався вироблювати ріжні подробиці в свому виконанню та у виконанню інших артистів, як радше хотів створити цільність натури, правдивість типу, дати їм динамічність, духову й фізичну силу й нею захопити глядача. Цілість пєси й повне згармонізування всіх виконавців її, отсе було одною з провідних ідей при режисурі М. Садовського. Тому кождого разу його пєса робила враження викінченого, монолітного художнього твору. й нераз трудно було сказати, хто з артистів грав найліпше. Всі грали добре, або надзвичайно добре, бо було в їх грі те, що називають „ансамбль".

Великий артист умер, відійшов у вічність фізично, але дух його буде жити й далі приносити свої плоди. Він засіяв тисячі плодючих зернят у душі українських мас і народив тисячі своїх наслідників, які, почавши на аматорських, на своїх шкільних і діточих сценах, розійшлися по всій Україні й на всіх українських землях та на всіх ділянках національного життя почали творити й боротися за українські ідеали. Його постать гетьмана Дорошенка, котрий боровся за те, щоб „обєднати під одну булаву розшарпану Україну й утворити власну державу" жиє в тисячах душ молодших і старших українських діячів та борців за українську державу. Непомітно з театральної сцени Садовський посіяв у душі української молоді зерно національного почуття, яке згодом виросло в національну свідомість і дало численні кадри українських борців на всіх ділянках національного життя.

Вплив і значіння українського театру, а в нім таких стовпів і корифеїв, яким є М. Садовський, годі ще тепер охопити в своїй уяві. До цього ще потрібні великі досліди, але безперечне є одно: що між тими корифеями в першім ряді йде великий артист М. Садовський з його гетьманською булавою в руці. Він, сам герой духа, родив героїв духа й чину. Слава й вічна пошана українського народу не вмре в серцях його синів до великого артиста й борця за українську свободу й державу — М. Садовського, а додтримання його засад в українському театрі буде найбільшим памятником великому мистцеви.

В. Петрин.

ХТО ВКРАВ?

(Оповідання).

(10)

Савка скочив з фіри і, скидаючи з себе і кидаючи на віз торбу, додав:

— За батіг вибачайте, бо не було.

— Веди коні до жандармерії! — жандарм приказував далі.

Сих приказів, ще й таких гострих, Савкови вже було забагато. Він відповів:

— Я не ваш фірман, щоби робити на ваш приказ. Подякуйте мені, що я відобрав крадене і приставив сюди. Далі я не думаю тратити час на чужу користь, бо я мушу заробляти на хліб.

— Хліб дістанеш задурно! — відрізав жандарм. — Хліб і кватиру. Веди коні!

— Бувайте здорові! — Савка сказав сердито і пустився відійти.

— Паничу! — крикнув жандарм, вхопив Савку за ковнір і потелепавши ним, задерджав. Другий жандарм зсунув з рамени кріс, прикладом обернув до Савки і зашипів:

— Як зараз не підеш, ти злодію якийсь, то кольбою кости поломлю! З конокрадами я не панькаюся!

Савка витріщив на жандарма очи і спитав:

— Я злодій? Я, що привів вам крадені коні?

— Бери за віжки і марш до суду, бо мені вже терпцю не стає!

Жандарм вже не брав Савку на жандармську станицю, бо вина видавалась йому такою ясною і так доказаною, що вступне слідство в жандармерії вже не було потрібне. Очевидного злодія ліпше було приставити просто до суду. Савка доміркувався, що то якесь непорозуміння, отже пішов. Немало здивувався, коли в суді на його руки заклали ланцушки і в якійсь кімнатці жандарм став питати його:

— Як пишешся? Чий син? Відки родом, коли вродився, чи ходив до школи і до якої, де тепер мешкав, з чого жив, чи був коли судом караний?

Савка на всі ті питання відповів, жандарм записав його відповіди. Тепер жандарм спитав:

— Кого ти обікрав?

— Я не обікрав нікого, — Савка відповів спокійно. — То мене злодії вкрали разом з возом і з кіньми.

Жандарм, як не зареве реготом, коли вчув таке...

— Тебе вкрали! Очевидно, бо гадали, що ти то купа золота.

— Вкрали, бо гадали, що на возі накритий сіном лежить небіжчик, — Савка став пояснити.

— Хочеш дістати в писок?! — жандарм крикнув, люто блиснувши очима. — Чи ти маєш мене за скінченого дурня? Таке розказуй якому там академікови, не цісарському жандармови!

— Вислухайтеж до кінця! — Савка просив.

— Мовчи! — жандарм гукнув і звернувся до темничника, кажучи:

— Що мені треба знати, я вже знаю. Злодія передаю вам. Запріть його. Я тепер буду писати рапорт до суду.

Савка ще хотів пояснити щось, та темничник вхопив його за ковнір, випхав за двері і повів до казні. Жандарм сів писати свій рапорт.

Не дивниця, що про сю крадіж вже знали жандарми в місті. Рано, ледви стало свитати, до Петрички в Дерчицях прийшли парбки Гайтиша, щоби забрати віз і коні. Показалося, що тих коней ні воза нема. Нема їх у Петрички, ні у кого іншого в селі. Пропали, як у воді камінь. Також пропав нічний вартівник Савка Марунчак. Кромі одної Гандзі всі люди в селі були тої думки, що то Савка вкрав коні з возом. Коли з тою вістю прийшли до війта, він побачив, що нема його торби, в якій було звиш шістьсот ґульденів. Війт придивився замкам в дверях і побачив, що вони попсовані. Також знайдено мертві собаки війта і Петрички. Кромі Гандзі ніхто не сумнівався, що й торбу війта з грішми вкрав нічний вартівник Савка. В сусіднім селі є почта і телеґрафічний уряд. Війт зараз розтелеґрафував про се, що сталося, до всіх жандармських станиць. Ось тому то в місті жандарми знали про крадіж ще заки Савка надіхав до міста. Жандарми вже патролювали і задержали Савку, бо що побачили, сходилося з тим, що було в телеґрамі. На добавок ті жандарми знали Гайтиша і його коні, бо ними нераз їздили.

Ставши перед слідчим суддею, Савка боронився, розказуючи щиру правду. Слухаючи, суддя сміявся.

— Маєш буйну фантазію, — суддя сказав йому. — Та фантазія тобі не поможе... Школа тебе. Ти писав би гарні повісти. Бодай веселіші від тих скучних, які ми мусимо читати.

Савку поставили перед суд присяглих. Прокуратор обвинувачував його, що він вкрав пару коней з возом, вартости більше як триста ґульденів, і торбу з громадськими грішми більше як триста ґульденів. Ті злочини тим більші, бо зроблені в ночи. За нічну крадіж закон карає багато гостріше. Кромі того прокуратор обвинувачував Савку, що він все те спроневірив, бо крав, будучи заприсяженим нічним сторожем проти злодіїв, отже будучи урядовим опікуном річей, які сам вкрав.

Савка не мав власного адвоката, бо не мав чим заплатити. Суд дав йому оборонця з уряду. Сей не дуже палився до оборони, на якій лиш час тратив, не заробивши нічого. На добавок сей оборонець свято вірив, що Савка винен. Коли сей розказував йому як то було, то оборонець відповів йому:

— В суді можеш так боронитися, бо обжалованому вільно брехати. Оборонцеви ти повинен сказати правду, щоби оборонець знав, як тебе викручувати і по свому вибріхувати.

Коли Савка забожився, що говорить щиру правду, його оборонець лиш махнув рукою і пішов.

На розправі перед присяглими Савка також боронився правдою, на яку, на жаль, не мав свідків. Присяглі подивляли його дотеп і його — як сказав прокуратор — безличність. Коли Савка розказував, як то оба злодії втікали, бо гадали, що то схопився і на них кинувся небіжчик, то присяглі на хвилинку забули за повагу місця, хвилі і за свою власну повагу. Вони голосно розсміялися. З сего скористав оборонець Савки і сказав:

— Отся оборона обжалованого є найліпшим доказом, що в його голові нема ладу. Він за свої вчинки не відповідає. Ставлю внесення, щоби його дати під обсервацію спеціялістів умових недуг.

Більше оборонець не міг для такого обжалуваного зробити. Трибунал се жадання відкинув.

Присяглими суддями в сій каденції були майже виключно сільські господарі. Звісна річ, що в очах хлопа-господаря найбільшим злочинцем є конокрад. Для конокрада хлоп серця не має. Не диво, що на всі питання про вину крадіжи присяглі відповіли дванацятьма голосами „так". Оборонець лише пригадав трибуналови ту лагодячу обставину, що обжалуваний ще не був караний і від громади дістав дуже добре свідоцтво моральности за ввесь час аж до нещасної крадіжи.

Трибунал присудив Савкови десять літ тяжкої вязниці з ріжними загостреннями.

(Дальше буде)

Хибно зрозумів.

Поліцай у часі ярмарку в малім містечку придержав якогось селянина, що ніс кожух під пахою, тай питає його:

— Чи то ваш кожух?

— Мій! — відповідає селянин.

— Но, то злужце доводи!

— Пане! — відповідає сваток — та по що я маю вкладати кожух до води — таж він зовсім змарнується...

У лікаря.

— Дитина має воду в голові. На що помер ваш муж?

— О, пане докторе! Якщо думаєте, що це унаслідила дитина по батьку, то це не може бути вода — хіба пиво...

УКРАЇНСЬКІ БІЗНЕСМЕНИ - ДЕ ВИ?

Ніхто так добре не розуміє ваги й користи фахового оголошення, реклями, як купці й промисловці. Чим більше купець і промисловець вкладає в фахову й належито опрацьовану рекляму, тим більше він звертає увагу на себе, своє підприємство, свій товар. Він ознакомлює публику з тими річами, які він публиці бажає продати.

Окрім всяких культурних і політичних цілей Українська Світова Вистава має завдання познакомити широку світову інтелігентну публику з українською ідеєю, культурою, українськими державницькими цілями. Українська Світова Вистава має на меті познакомити інші культурні народи з нашою ідеальогією і переконати їх, що ми зрілі до самостійного життя, яке нам правно належиться.

Українські купці й промисловці, українські бізнесмени! Ви свідомі потреби реклями взагалі, а для нас, Українців, зокрема. Своїми жертвами поможіть уладити ту першу народню рекляму фахово, на відповідну скалю. Український загал буде цікавий довідатися, скільки є українських бізнесменів, купців і промисловців — патріотів. Побачити, скільки в них національної свідомости.

Їх імена ми подамо негайно до публичного відома, по одержанню їх жертв на Першу Українську Світову Виставу.

УКР. ВИСТАВОВА КОРПОРАЦІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВИ В ШІКАГО:

Д-Р МИРОСЛАВ СІМИНОВИЧ, голова; М. М. БЕЛЕҐАЙ, фін. секретар; СТ. КУРОПАСЬ, секр.; ТАРАС ШПІКУЛА, касієр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилей Тов. „Просвіта".

Українське Тов. „Просвіта" в Ню Йорку святкувало 25-літню річницю своєї діяльности в „Бетовей Гол" дня 12. лютого 1933 р.

Гарна і простора галя була переповнена публикою. Між присутними було багато лиць, які доводиться бачити на ріжних наших народних святах та концертах. Були теж Американці. Над сценою виднів напис „Витайте" в англійській і українській мові на синьо-жовтій ленті. По лівій стороні сцени була уміщена фотоґрафічна знимка членів товариства, освічена синьо-жовтими жарівками.

Концерт розпочав мішаний хор „Бандурист" під управою п. Мельничука, котрий заступав п. Г. Палажія. Треба признати, що диріґент опанував хор і зєднав собі симпатію. Сам хор був підготований як слід.

Вступне слово в англійській мові мав відомий наш молодий адвокат Михайло Пізнак, котрий має всі дані на першорядного бесідника. Тільки треба йому присвячувати більшу увагу на те, біля чого хоче він зосередоточити головну увагу слухачів.

Предсідник, Іван Жовнір, в своїм звіті про 25-літню діяльність тов. „Просвіта" підніс, що згадане товариство зорганізовано дня 9. лютого 1908 р. малим гуртком, котрий складався з 21 осіб. З членів-основників зістався тільки Йосиф Хомів, котрого організація нагородила золотою медалею за щиру працю в хосен товариства. За час свого існування тов. „Просвіта" в Ню Йорку видало тільки на одні народні цили суму $3,026,67. Товариство має теж велику бібліотеку.

Відтак виступила панна Г. Максимців, молода, симпатична співачка, з дуже гарним голосовим матеріялом, який ще не усталився, однак дає велику надію на те, що матимемо в будуччині нову знамениту артистичну українську силу.

Атракцією програми був виступ маленької Олени Роґальської, учениці загально відомого не тільки Українцям, але і Американцям, артиста-композитора п. Романа Придаткевича. Не хотілося вірити, що 8-літня дитина може так гарно й певно грати на скрипці напамять, і то тажкі річи. Всі з напруженням слідили за пальчиками, що бігали по скрипочці в трудній коломийці Придаткевича, вальсі Северна і серенаді Гайвороньского. Навіть знавцям скрипкової гри не хотілося вірити, щоби дитина могла грати як досвідчений артист. А який великий тон! Треба теж знати, що та дівчинка зачала вчитися скрипкової гри тому кілька місяців. З того видно, що значить наука у свого вчителя-артиста, якому залежить на тім, щоби наші українські діти вибивалися. Та, на жаль, ми досі не зуміли оцінити праці п. Придаткевича. Молода Олена Роґальська мала величезний успіх. Дістала дві китиці цвітів у нагороду, а по собі залишила солодкий спомин.

Голос п. П. Ординського звучав тепло і мягко. Цей артист прямо чарує слухачів.

Мужеський хор „Бандурист", з п. М. Гайворонським, як гостем-диріґентом, осягнув чудесні звукові ефекти. Хор звучав зіспівано і був під цілковитою контролею диріґента.

Злучені Смичкові Орхестри, Молодечого тов. „Просвіта" і М. О. Гайворонського, викликали надзвичайне враження вальсом „Червона Калина". Ця композиція Гайворонського нагадує своєю легкістю і красою вальси Штравса. А яка вона рідна і чарівна! Думка і Коломийка теж припали всім до серця.

Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга. Бесідник підніс, що та горстка членів, котрі тому 25 літ організували тов. „Просвіта" в Ню Йорку, не належала до тих, що жили духом пісні „Ой хто пє, тому наливайте". Вони взялися за культурну роботу й організацію нашого робітника. І завдяки тій просвітній і організаційній роботі ми, що приїхали сюди Русинами, Руснаками, Ґаліціянами чи Австріяками, стали в Америці дійсними Українцями. Потім бесідник згадав про наші культурні осяги в Америці, зазначуючи, що до тих організацій-піонірів, які дбали про ті осяги, належало і тов. „Просвіта" в Ню Йорку.

Спів М. Гребенецької, це правдива музична насолода. Голос артистки звучав мягонько і легко.

Романсу Бетовена відіграв п. В. Чосник з чувством. Чардаш Монтиього нічим незамітний, але ефектовний, а ця ефектовність запалює публичність. Наддатком була ефектовна фантазія, написана на тлі відомих українських пісень, як: „Ой не ходи, Грицю", „У сусіда хата біла", „І шумить", „Гречаники" і т. д. Сумні пісні того твору є несмачно переборщені віртуозівством, а це неприємно слухати. Шкода тільки, що п. Чосник не обзнакомлюється з творами українських композиторів. Тоді міг би дати щось нового й артистичного. І сам міг би стати дійсним артистом, як поправдовав би над своїм тоном і музичною культурою.

Офіціяльно на святі тов. „Просвіта" були заступлені організації: Укр. Демократичний Клюб, тов. „Зоря", Бр. св. Володимира і „Запорожська Січ", всі з Ню Йорку. Багато інших організацій були заступлені неофіціяльно.

Назагал свято випало дуже гарно. Програму свята помістили американські часописи в Ню Йорку. Щодо спокою на салі, то приходиться підчеркнути, що родичі, котрі приходять з дітьми, не вважають на діти, а ті бігають, галасують і перешкаджають слухачам. Вже раз треба зрозуміти, що концерт, це не пікнік. Тесаме приходиться сказати про декотрих членів хору, особливо молоді. Замість по виступі заняти місце і спокійно слухати, то звичайно за сценою, або на салі, провадять вони розмову. Комітети таких свят повинні докладати наложних зусиль, щоби був спокій на галі й за сценою.

Учасник.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Фінансовий звіт з протестаційного віча, котре відбулося в Ню Йорку 29-го січня 1933.

А) Організації зложили: Укр. Демократ. Клюб у Ню Йорку; Дністер, від. 361 У. Н. С., Ню Йорк; Чорноморська Січ (1-а сотня) Ню Йорк; Просвіта, Ню Йорк; Чорноморська Січ (3-та сотня) Нюарк; Союз Українок, від. 35, Озон Парк; Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. С., Ню Йорк; Союз Укр. Амер. Бізнесменів, Нюарк, і Тов. Любов, Савт Бруклин, по $10.00; Тов. Зоря, від. 69 У. Н. С., Ню Йорк; Самопоміч Долинщина, Ню Йорк; Жеребецька Любов, Ню Йорк; Відділ 204 У. Н. С., Ню Йорк; Січ ім. Богдана Хмельницького, Ню Йорк; Укр. Хор при гр.-кат. церкві, Ню Йорк; Укр. гр.-кат. церква св. Юрія, Ню Йорк; Чорноморська Січ (2-га сотня), Джерзи Ситі; Укр. правосл. церква, Ню Йорк; Запорозька Січ, від. 117 У. Н. С., Ню Йорк; Тов. ім. М. Шашкевича, Ню Йорк; Тов. св. Михайла, від. 1 Провидіння, Ню Йорк; Відділ 160 У. Н. С., Джемейка; Союз Українок, від. 18, Джемейка; Асторійська Громада; Відділ 135 У. Н. С., Пасейк; Тов. ім. Олени Пчілки, Нюарк; Укр. Нар. Дім, Байон; Укр. Ам. Демократ. Клюб, Перт Амбой; Жіноча Поміч, Ню Йорк, і Тов. ім. Грушевського, Нюарк, по $5.00; Молодечий Демократ. Клюб, Савт Бруклин, $2.50. — Разом $197.50.

Б) Збірка в церквах: Укр. гр.-кат. церква при 7-мій вулиці, Ню Йорк, $47.44; Укр. правосл. церква при 14-гій вул., Ню Йорк, $35.84; Укр. церква св. Ів. Хрестителя, Нюарк, $16.00; Укр. правосл. церква, Бронкс, $3.80; з розпродажі відзнак в Нюарку (3-тою сотнею Ч. Січи) $12.36. — Разом $115.44.

В) Збірка на вічу (більші датки). — Разом $113.00. Жертвували слідуючі: д-р Лука Мишуга $5; по $3: М. Пізнак і Д. Галичин; по $2: О. Кухар, Іван Ярчишин, Гаврилюк, Швець, І. Смук, Білий, М. Ярема, Василь П., Н. Скрипець, О. Равюк, Ів. Чоп і П. Бойко; по $1: М. Кіпа, Камінецький, К. Мельничук, Ю. Павчак, Миронюк, М. Заверуха, Й. Подлужевич, Ґрещук, Г. Піскер, Жуковський, І. Ґеба, Баран, Хильовська, П. Лещук, Бродський, Полещук, Гулушенко, І. Всякий, Братейко, Ярош, Релчук, О. Луців, Савіцький, П. Боднар, П. Драбик, Хитрик, В. Жуковський, Е. Гамер, Саварич, О. Комар, В. Булок, Волчак, М. Філь, Баран, Брилюс, М. Швець, Стеткевич, Врублевський, П. Дичко, І. Варениця, п-на Дичко, І. Хмилів, Друмницький, о. Іванишин, П. Гринишин, М. Бойчук, Чудакевич, Ольга Гуда, Френцінський, Йосик, І. Зера, о. Профета, Д. Мотюк, О. Ярема, М. Кінаш, Н. Наконечний, В. Ярема, Брікович, Н. Кващ, Василик, Ірина Гіндяк, А. Дубас, Іван Грицишин, Іван Якимів, М. Курчин, П. Задорецький, С. Наконечний, П. Берука, С. Угорчак, Ю. Кошик, І. Сидор, Ева Баран, Я. Пшик, Бендас, Микитович, Бучацький, Вагнер, А. Якимів.

Г) Збірка на вічу (дрібні датки). — Разом $245.85.

РОЗХІД:

Саля в Купер Юніон	$125.00
Друки і інші видатки, як відзначки, пушки і т. п.	161.61
Разом	$285.61

ЗАГАЛЬНИЙ РАХУНОК:

Організації зложили	$197.50
Збірка в церквах	115.44
Збірка на вічу на листи	113.00
Збірка на вічу (дрібні датки)	245.85
Разом прихід	$671.79
Разом розхід	285.61
Чистий дохід	$385.18

З тої суми вислано через Обєднання $300, з чого 75% призначено на боєву акцію, а 25% на політичних вязнів. Зісталося $85.18, які лишається до розпорядимости вічевого комітету на видатки, получені з висилкою делеґації до Вашингтону та на дальшу пропаганду.

Наскільки якесь назвище не є подане в звіті, то жертва даної особи міститься в загальній збірці, тому, що деякі імена записано зовсім невиразно, а знов деякі особи при складанню жертв зовсім не подали своїх імен.

Стефа Абрагамовська,
касієрка вічевого комітету.

ЗА КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ КОМІТЕТУ:

Василь Дроботій, Микола Новак, Дмитро Чорнюк.

—o—

UKRAINIANS ENTER PROTEST AGAINST POLAND'S PLANS.

Fifty Ukraine Organizations Address Resolutions to U. S. and League.

Resolutions protesting against "Pacification of Western Ukraine" by Poland, were adopted by members of more than fifty Ukrainian organizations of the metropolitan area at a mass meeting at Cooper Union, New York city.

The resolutions, addressed to the state department and the League of Nations, call on each to use their good offices to prevail on Poland "to carry out her international obligations under the Versailles treaty and other pacts."

The speakers, who addressed more than 2,000 persons, asserted that Poland was endangering international relations with her attempts to "Polonize more than 6,500,000 Ukrainians in Western Ukraine and destroy their national identity." Representative Hamilton Fish, of New York, in a telegram, which was read at the meeting, declared that he would be glad to co-operate in every way to protect the rights of the "minorities."

(The Paterson Evening News, February 7, 1933).

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Wanted: New Members.

The Ukrainian Dancer's Society of Greater New York is crusading for new members. That is, any young boy or girl in their teens willing to learn the Ukrainian Folk Dances is invited to join our club. We will take it upon ourselves to teach these young boys and girls all the Ukrainian Folk Dances for practically nothing. We will be more glad to have as members young men and women who play musical instruments.

As our club is quite small we can't furnish many dancers or build up sport teams. We would like have a large group of dancers so that we may be able to exibit our folk dances among other nations. Another of our desires is to organize all kinds of sport teams so that we may challenge other Ukrainian teams. However, these objects cannot be achieved without you, young men and women, supporting us and joining our ranks.

Therefore, we want everyone to think this matter over and write to:

Stephen Droboty,
99½ Saint Mark's Place,
New York City.

—o—

I. Бондар.

ВЧІМСЯ РІДНЬОЇ МОВИ

(6)

Ось слова знавця української мови й того, що студіює та в певну систему вливає правила розвитку української мови. Розмови про „Шевченковський язик" повстали на нездоровому ґрунті, коли Москалі намагалися тримати українську мову в межах примітивізму, коли старалися тримати її в стані мови для „мужічка", мови лише для „кухарок" та для „дворні". А нерозважливі українські патріоти також підтягають часом за той „язик Шевченка" й рішучо борються проти мови „галицької", чи мови Грушевського, чи інших українських учених та письменників, яким довелося виводити українську мову з її письменницьких пелюшок на вищий щабель розвитку, вносячи до мови нові слова, витворюючи нові терміни й вироблюючи досконаліший стиль мови. В Росії всі захоплюються „Пушкінським язиком", але ніхто не домагається, щоб у тій мові писано наукові праці й ніхто нічого не робить собі з того, що широкі маси московського народу не розуміють того „Пушкінського язика" навіть у такій мірі, як наш нарід розуміє мову своїх письменників. Ніхто не кричить у Росії „ґвалт, ратуйте" з того приводу, що нарід не розуміє російської літературної мови, а старається ту мову через школи, ґазети, книжки та іншими способами поширити в нарід, бажаючи тим більше піднести його вгору та приєднати до цивілізованих народів світа. Лише Москалі проти цього виступають, коли українська літературна мова зростає, поглиблюється й удосконалюється, бо це загроза російському культурному впливови на Україні та політичному пануванню Москви. Ставити перепони розвиткови своєї рідної письменницької мови та поширенню її в народі можуть лише ті Українці, які зовсім не розуміють значіння письменницької мови в кождій нації та не розуміють процесу створення її й ваги піднесення народніх мас на вищий щабель цивілізації й культури при помочі тієї мови.

Наші патріоти, в яких патріотизм виявляється лише в національному примітивізмі, кажуть, що треба писати лише по народньому, що треба в письменстві вживати лише національної народньої мови. А ось проф. О. Синявський на вступі до свого „Порадника української мови" говорить, що: **„Єдність усякого народу виявляється насамперед в єдности його літературної мови в цій найхарактернішій ознаці нації. Але повна єдність народньої мови це фікція; такої мови ніколи не було, нема тай не буде, принаймні поки люди жиють у неоднакових географічних, кліматичних, економічних і станових умовинах. Така єдність є просто наукова абстракція; конкретна єдність визначається тільки тим, що люди ріжних говорів розуміють одно одного, що їм не перешкаджають у цім ріжниці їхньої мови, що, нарешті, вони признаються до одної народности, як би вони її не звали".**

VI.

Спір про українську літературну мову не новий. Від того часу, як на Великій Україні по революції 1906 року зявилася можливість видавати українські ґазети й журнали, почала широким розмахом творитись українська літературна мова. Очевидно, її початки були тяжкі й часто помилкові. Були сторонники витворення літературної української мови, спираючись виключно на українську народню мову центральної придніпрянської України. Інші стояли на тому, що треба вживати мови галицьких письменників, які вже виробили її в себе, а були й такі, що вважали потрібним стати на шлях творення письменницької української мови на широкому народньому ґрунті, а разом з тим використовувати все те, що вже створило галицьке письменство. Властиво це була ідея створення літературної мови соборної України, використовуючи на те як багатющий народній мовний матеріял так і все те, що вже створено в письменницькій мові цілої України. Життя показало згодом, що остання група людей мала найбільшу рацію. Ми тепер є свідками того, як витворюється єдина українська літературна мова, використовуючи в тій цілі всі скарби української народньої мови на всіх землях України та всі надбання письменницької мови. Разом з тим українська письменницька мова все більше звільняється від впливів московської мови на Великій Україні, від впливів польської мови в Галичині, від впливів німецької мови на Буковині й від впливів мадярщини на Закарпатській Україні. Поза етнографічними межами України, а зокрема тут в Америці, українська письменницька мова не може творитись, бо не має до цього відповідного ґрунту. Тому ті, котрі виступають з письменницьким словом, мусять користатися тим, що створено на землях України, й пильно стежити за всіми змінами, які там наступають у мові, щоб їх відповідно викристати.

Визначний український письменник і знавець української народньої мови, Іван Нечуй-Левицький, у 1907 році публикував книжечку про українську літературну мову, а також помістив у науково-літературному місячнику „Україна", в числах за січень, лютий і березень 1907 року, довгу розвідку про „Сьогочасну часописну мову на Україні". В тій розвідці він рішучо відкидає всі надбання галицької літературної мови, закидуючи їй засмічення польськими словами. Разом з тим він напав також і на українських письменників з Великої України за їх „москалізми". Зі своєї сторони І. Нечуй-Левицький радив брати народню мову, таку, як вона є, і її робити письменницькою мовою. Тут Левицький ухопивсь утопії, що нібито істнує якась одна спеціяльна народня мова, а не розпадається мова певної нації на місцеві діялекти, часто дуже численні. Властиво ділом письменницької мови є обєднати цілу націю одною спільною мовою й через друковане слово, через школу й державні установи принести цю мову в широкі верстви народу й зробити її загально зрозумілою мовою цілої нації. Цей процес тягнеться сотками років і його завданням є нарешті затерти в народі те поріжничкування, яке залишилося в нім ще з тих часів, коли жили окремі роди й племена, які тепер творять повну націю, або які залишилися з часів політичного поділу народу та перебування його окремих частин під чужим пануванням.

(Далі буде).

ЗРАДНИКИ.

Ідіть геть собі від мене,
Ви неймовірні сини,
Ви, що марно вік свій цілий
Без віри й цілі тягли!

Ідіть геть собі від мене,
Ви юродиві вороги,
Ви гнобителям служили,
Ви свою матір продали!

Чогож хочете від мене,
Ви більше не брати мої,
Ви для Юди працювали,
Ви хрунів невірні хрупі!

Ідіть геть собі від мене,
Не лізте до очей моїх;
Не кличу вас, не ваш я друг,
Скажеників, такий ваш гріх!

Михайло Липа.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Засновано Український Молодечий Клюб.

Дня 25. січня ц. р. зійшлися поверх пятнацять хлопців до Українського Народного Дому і заснували „Украйнієн Сошел Клоб".

Молодіж зацікавилась тим клюбом, бо вже на слідуючих зборах вписалися до нього поверх 25 членів.

На згаданих зборах вибрано уряд, до котрого ввійшли слідуючі: Микола Горін, предсідатель; Петро Пілат, заступник предс.; Теодор Куцмида, секретар; Володимир Яцків, касієр. До контрольної комісії ввійшли: Корнель Кіценюк, Йосиф Ґенега, Микола Нисінка, а до забавового комітету Володимир Чечіль.

Членами можуть бути виключно Українці, котрі скінчили 15 літ. Відтак будемо приймати дівчата, коли клюб троха впорядкується.

При кінці треба згадати, що члени Українського Народного Дому згодилися відступити нам одну кімнату цілком безплатно, за що їм належиться щира подяка.

Петро Пілат.

В кооперативі.

„Прошу дати мені мішаних цукорків за 2 сотики".

„Маєш два цукорки і помішай собі сам".

З плебісцитового звіту.

...Зі сторони поліції не було ніяких перепон, бо поліція не знала, коли батьки підписували шкільні деклярації.

РЕЗОЛЮЦІЇ

УХВАЛЕНІ НА ЗАГАЛЬНО-СТУДЕНТСЬКИХ СХОДИНАХ В ПРАЗІ ДНЯ 31. XII. 1932 Р. ДЛЯ ВШАНУВАННЯ ПАМЯТИ БЛ. П. М. Ю. БЕРЕЗИНСЬКОГО, В. СТАРИКА, В. БІЛАСА ТА Д. ДАНИЛИШИНА.

Українське Студентство в Празі: 1) Вшановує та клонить голову перед смертю **Героїв**, що поклали своє молоде життя за **Україну**. Уважає, що шлях революційної боротьби, це шлях одиноко правильний, який мусить довести до створення **Української Самостійної Соборної Держави.**

2) Взиває все громадянство піддержати морально та матеріяльно революційно-визвольний рух.

3) Взиває громадянство піддержати морально та матеріяльно політичних вязнів.

4) Постановляє не відбути спільної святої вечері, а перевести голодівку, признаючи ці гроші на політичних вязнів.

5) Проголошує на місяць січень жалобу, а тимсамим взиває всіх Українців в Празі здержатися на той час від усяких забав та того роду імпрез.

В неділю, дня 1. січня 1933 р., в год. 11.30, відбулася в церкві св. Климентія в Празі **панахида** за бл. п. бл. чотирох борців, які згинули геройською смертю за Україну.

Підчас панахиди зібрано **401.40 кч.** на політичних вязнів.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

На хрестинах у громадянина Теодора Синковського в Бронкс, Н. Й., дня 22-го січня ц. р. шановні гості не забули за Рідну Школу. Громадянин Дмитро Ушак розповів у кількох словах про ляцькі знущання в Рідному Краю та закликав до збірки на Рідний Край. **Шановні гості зложили по $1: Д. Ушак, Анна Ушак, І. Брилінський, Т. Синковський, Д. Ощипко і В. Стецик. — Разом $6, які вислано до краю через Обеднання.**

Гість.

Карієра.

— Ось бачиш того чоловіка. То директор, людина, що зачала без цента в кишені.

— А тепер?

— Тепер має пятьдесять тисяч довгів.

Фонд Сирітський з днем 31 грудня 1931:

Гнат Марія	в. 40	$300.00
Мохнач Іван	в. 7	41.67
Рапавий Василь	в. 28	150.00
Савко Іван	в. 23	100.00
Товт Іван	в. 84	166.67
Кравець Іван	в. 182	397.26
Конкольняк Анастазія	в. 144	180.00
Вітковський Юрій	в. 48	125.00
Гатала Михайло	в. 34	50.00
Зентичка Іван	в. 80	600.00
Ратковський Микола	в. 77	450.00
Левицький Йосиф	в. 19	500.00
Приймак Дмитро	в. 139	200.00
Грабин Іван	в. 129	125.00
Качмар Михайло	в. 250	225.00
Сас Іван	в. 53	100.00
Шкурат Теодор	в. 10	250.00
Пукало Сидор	в. 78	180.91
Попович Теодор	в. 306	333.34
Фединець Тимко	в. 32	244.89
Гнида Павло	в. 272	500.00
Галасінський Адам	в. 132	166.68
Мікля Мартин	в. 197	400.00
Сеневич Микола	в. 304	100.00
Солтис Петро	в. 16	250.00
Ілько Стефан	в. 102	500.00
Олійник Семен	в. 349	181.04
Миляр Панько	в. 143	266.67
Хорушко Петро	в. 237	250.00
Забавський Фтадей	в. 40	125.00
Брилевський Петро	в. 301	250.00
Глух Мартин	в. 303	100.00
Венгрин Дмитро	в. 136	400.00
Папуга Іван	в. 99	200.00
Захарків Іван	в. 174	242.62
Сидор Дмитро	в. 28	379.96
Ґіба Ксеня	в. 104	200.00
Підлипчак Юлія	в. 4	120.00
Слободзян Іван	в. 149	488.65
Мута Григорій	в. 43	37.50
Музика Петро	в. 225	500.00
Мацек Семен	в. 391	104.18
Набережний Яцко	в. 19	100.00
Стебельський Мих.	в. 102	139.19
Микитко Василь	в. 330	300.00
Липка Тимко	в. 300	450.00
Мулик Юрій	в. 338	375.00
Козуб Олекса	в. 81	125.00
Гаврищків Микола	в. 278	450.00
Ференц Іван	в. 360	700.00
Корчинський Теодор	в. 104	200.00
Окаль Гнат	в. 87	150.00
Граділь Ілько	в. 305	500.00
Кучмій Катерина	в. 36	25.00
Бойко Роман	в. 209	$225.00
Кливак Каспер	в. 67	500.00
Михальчук Лукаш	в. 195	209.40
Швець Іван	в. 300	80.75
Мендак Іван	в. 107	160.00
Цапик Стефан	в. 244	200.00
Василь Михайло	в. 102	375.00
Вітенько Лука	в. 170	250.00
Ващур Андрій	в. 113	150.00
Лазорек Яків	в. 1	100.00
Михайлів Василь	в. 288	600.00
Олійник Ілько	в. 124	300.00
Мазуркевич Григорій	в. 77	697.70
Юзефович Каїтан	в. 370	400.00
Нагребний Тимко	в. 168	650.00
Дзюбан Іван	в. 239	400.00
Фиканич Іван	в. 65	400.00
Маґура Йосиф	в. 170	300.00
Заходняк Стефан	в. 213	600.00
Корсак Михайло	в. 124	450.00
Андрушкевич Мартин	в. 58	200.00
Лазорек Кузьма	в. 153	250.00
Сарабаха Петро	в. 34	250.00
Сидор Марія	в. 104	431.88
Мельник Григорій	в. 321	400.00
Зілінський Франко	в. 296	200.00
Трач Іван	в. 282	416.67
Білас Ілько	в. 217	200.00
Корчинська Катерина	в. 104	50.00
Савчак Стефан	в. 51	400.00
Носко Флоріян	в. 110	300.00
Сорока Теодор	в. 133	166.67
Шкапій Доська	в. 36	150.00
Зазуля Іван	в. 217	200.00
Криванич Михайло	в. 305	400.00
Кримський Антін	в. 396	300.00
Шабінська Юлія	в. 118	200.00
Шарон Михайло	в. 76	100.00
Одвард Василь	в. 218	433.34
Курик Дмитро	в. 273	300.00
Шмілик Дмитро	в. 247	200.00
Кузьма Макар	в. 87	377,63
Тарбай Василь	в. 38	300.00
Морикін Іван	в. 95	100.00
Карась Катерина	в. 112	1000.00
Бінав Кароліна	в. 243	450.00
Чайка Дмитро	в. 32	300.00
Гладкий Стефан	в. 237	700.00
Білик Микола	в. 20	700.00
Собків Григорій	в. 296	300.00
Сливар Юлія	в. 62	200.00
Швець Ядко	в. 217	225.00
Пашук Павло	в. 62	400.00
Озога Григорій	в. 29	500.00
Шкарлат Іван	в. 301	250.00
Прибильський Мих.	в. 109	425.00
Дзябка Іван	в. 218	650.00
Баран Михайло	в. 300	450.00
Мелех Михайло	в. 217	50.00
Кушнір Юрій	в. 288	200.00
Паславський Іван	в. 245	250.00
Міллер Іван	в. 127	433.34
Хорощак Татіяна	в. 295	150.00
Гапа Андрій	в. 83	500.00
Леськів Микола	в. 76	250.00
Ярмій Михайло	в. 76	240.00
Мігаль Микола	в. 63	400.00
Стрильчук Володимир	в. 131	125.00
Дик Михайло	в. 54	900.00
Ґеці Марія	в. 85	300.00
Заслоцький Іван	в. 179	500.00
Шугайло Катерина	в. 108	400.00
Грицин Ілія	в. 106	50.00
Сидорович Василь	в. 351	250.00
Ґлова Василь	в. 1	200.00
Бахоровський Андрій	в. 102	500.00
Гамера Анна	в. 112	200.00
Мельник Йосиф	в. 241	1000.00
Кость Микола	в. 182	50.00
Козар Іван	в. 384	300.00
Зубик Афтан	в. 63	350.00
Пішко Микола	в. 254	187.50
Кузьма Стефан	в. 300	150.00
Фариник Данило	в. 213	300.00
Шафран Семен	в. 29	300.00
Зварич Іван	в. 364	200.00
Глива Дмитро	в. 104	514.29
Дзят Варвара	в. 108	700.00
Лісняк Микола	в. 136	450.00
Покітинський Михаїл	в. 198	600.00
Терпливець Ілько	в. 159	400.00
Чорненький Григорій	в. 10	300.00
Кіхтан Теодор	в. 274	200.00
Крупа Іван	в. 98	500.00
Сівозят Микола	в. 15	166.67
Войтович Дмитро	в. 147	300.00
Ґерльовський Петро	в. 283	150.00
Руг Володислав	в. 72	600.00
Олексів Олекса	в. 259	100.00
Вислоцький Марко	в. 239	75.00
Юрчак Микола	в. 69	125.00
Космина Каська	в. 168	400.00
Роман Стефан	в. 254	150.00
Приходько Максим	в. 170	400.00
Ревіляк Йосиф	в. 82	218.82
Кулин Дмитро	в. 230	400.00
Кошельник Іван	в. 324	$400.00
Свербивус Михайло	в. 76	450.00
Лоняк Анастазія	в. 167	200.00
Свіржко Блажей	в. 81	237.00
Кібало Михайло	в. 137	200.00
Маґун Григорій	в. 24	450.00
Маційовський Валентій	в. 78	500.00
Жебровський Вацлав	в. 213	125.00
Гурляк Іван	в. 122	350.00
Улицький Кирило	в. 270	100.00
Вишняк Михайло	в. 213	500.00
Новак Юстина	в. 156	400.00
Куйбіда Петро	в. 114	300.00
Прокопенко Розалія	в. 112	250.00
Заверуха Іван	в. 217	300.00
Куцій Михайло	в. 217	150.00
Бояновський Стефан	в. 217	100.00
Барицак Анна	в. 311	500.00
Городник Петро	в. 198	200.00
Сворень Василь	в. 326	450.00
Гориняк Григорій	в. 27	300.00
Сорока Іван	в. 253	100.00
Лопаца Теодор	в. 170	200.00
Холявський Павло	в. 62	100.00
Новомлинський Іван	в. 85	900.00
Роборецька Катерина	в. 364	450.00
Тарбай Марія	в. 202	750.00
Рудак Пелягія	в. 170	250.00
Стадник Стефан	в. 191	300.00
Ницько Михайло	в. 273	333.34
Гомішак Марія	в. 29	$500.00
Коваль Анастазія	в. 112	500.00
Нечай Андрій	в. 243	225.00
Зґіба Катерина	в. 95	600.00
Сковронська Анеля	в. 112	500.00
Макарович Олекса	в. 81	400.00
Замос Марія	в. 119	200.00
Веселик Іван	в. 45	400.00
Свербивус Йосифина	в. 76	487.50
Салій Стефан	в. 8	400.00
Салій Анна	в. 211	100.00
Орляк Петро	в. 268	200.00
Іж Данько	в. 379	150.00
Крісто Катерина	в. 100	800.00
Коваль Іван	в. 218	200.00
Шедній Микола	в. 91	500.00
Падучак Дмитро	в. 316	350.00
Подлужний Петро	в. 91	200.00
Козак Йосиф	в. 221	400.00
Варґа Марія	в. 223	150.00
Майорчик Антін	в. 113	450.00
Береза Катерина	в. 197	550.00
Михалько Михайло	в. 174	500.00
Петришин Василь	в. 221	600.00
Рачик Михайло	в. 300	450.00
Маруняк Сташка	в. 273	240.00
Дутчак Данило	в. 80	40.00
Цимбала Григорій	в. 116	500.00
Куций Теодор	в. 269	125.00
Багній Марія	в. 112	300.00
Баєр Станислав	в. 113	600.00
Чура Михайло	в. 220	200.00
Стащицька Анна	в. 7	500.00
Луцків Василь	в. 143	175.00
Салабай Роман	в. 129	$400.00
Зиндран Ірон	в. 276	245.50
Маркович Стефан	в. 380	200.00
Рапко Іван	в. 179	300.00
Крупеля Вінцентина	в. 80	200.00
Петрик Катерина	в. 156	800.00
Кушко Катерина	в. 78	300.00
Тирнавчик Михайло	в. 78	130.00
Буняк Кирило	в. 160	400.00
Адамчук Павло	в. 29	450.00
Ковальчик Теодор	в. 203	600.00
Дмишко Дмитро	в. 6	75.00
Семенюк Іван	в. 371	333.34
Тобіяш Йосиф	в. 149	200.00
Єтковський Йосиф	в. 392	600.00
Козак Данило	в. 84	200.00
Гунчак Семен	в. 217	133.34
Шведюк Анна	в. 276	900.00
Цілінський Віктор	в. 81	50.00
Каратник Стефан	в. 158	350.00
Куйбіда Анна	в. 114	600.00
Фільо Михайло	в. 26	342.88
Нич Олекса	в. 67	600.00
Рибак Михайло	в. 361	300.00
Сербин Юстина	в. 321	100.00
Свистун Федор	в. 144	200.00
Пилипишин Теодор	в. 8	200.00
Кунцьо Йосиф	в. 132	1000.00
Гальчин Микола	в. 282	333.35
Яремчук Стефан	в. 95	500.00
Кріль Петро	в. 163	600.00
Павлина Йосиф	в. 282	400.00
Кріль Стефан	в. 218	500.00
Левуш Гарасим	в. 64	400.00
Бандровський Іван	в. 293	650.00
Павлик Анна	в. 233	50.00
Семашьо Михайло	в. 28	480.00
Когут Михайло	в. 69	450.00
Федюк Марія	в. 332	300.00
Гайдук Олекса	в. 157	800.00
Гелер Пазя	в. 31	200.00
Балигродська Гелина	в. 166	200.00
Дуда Марія	в. 163	300.00
Федоришин Михайло	в. 86	600.00
Дацьків Стефан	в. 98	400.00
Посід Дмитро	в. 361	400.00
Ронік Семен	в. 234	750.00
Лукіян Михайло	в. 187	500.00
Напованець Марія	в. 65	500.00
Бринецька Марія	в. 363	400.00
Червак Анастазія	в. 21	200.00
Колодій Катерина	в. 63	200.00
Козевич Кароліна	в. 344	800.00
Сулима Ілько	в. 181	125.00
Лещишин Катерина	в. 304	200.00
Олексишин Іван	в. 280	500.00
Ґаздин Вартоломей	в. 8	400.00
Микитюк Марія	в. 216	500.00
Чучман Іван	в. 221	525.00
Чайковська Анна	в. 110	600.00
Ґинґа Микола	в. 76	1000.00
Борик Андрій	в. 74	400.00
Ющик Петро	в. 78	200.00
Чайковський Олекса	в. 295	600.00
Недзельський Іван	в. 396	100.00
Харко Теодор	в. 137	250.00
Тросцінський Казимир	в. 229	100.00
Свірський Ілько	в. 259	166.67
Ярошик Петро	в. 175	400.00
Мечніковська Анна	в. 326	270.00
Покіда Петро	в. 191	250.00
Сліпко Іван	в. 102	800.00
Кудрик Степан	в. 44	450.00
Савка Юлія	в. 25	166.67
Гринишин Микола	в. 22	400.00
Гузар Микола	в. 251	333.34
Оресцк Яким	в. 164	100.00
Воронка Іван	в. 253	200.00
Мазур Ева	в. 70	375.00
Юрас Катерина	в. 257	250.00
Глуханич Юлія	в. 230	400.00
Гойсак Стефан	в. 217	200.00
Депа Микита	в. 400	65.00
Чайковський Петро	в. 110	1000.00
Сарахман Теодор	в. 218	750.00
Химка Павло	в. 86	1000.00
Ковба Іван	в. 217	100.00
Фенцур Катерина	в. 36	530.00
Семенчук Іван	в. 48	200.00
Бтерезенка Іван	в. 230	196.25
Смоляр Серафин	в. 332	500.00
Ковальський Петро	в. 276	250.00
Гомзяк Теодор	в. 334	200.00
Думкович Іван	в. 58	200.00
Олійник Ева	в. 60	250.00
Ґурський Андрій	в. 44	600.00
Мартинець Микола	в. 233	200.00
Костек Павло	в. 96	500.00
Гумен Іван	в. 22	1000.00
Іванко Олена	в. 333	200.00
Штим Прокіп	в. 106	400.00
Матущак Бронислав	в. 247	300.00
Стефанів Йосиф	в. 179	600.00
Казюта Йосиф	в. 248	250.00
Могелевська Анна	в. 349	750.00
Винник Михайло	в. 45	350.00
Борило Михайло	в. 102	800.00
Катинський Теодор	в. 300	333.34
Коцоловський Іван	в. 165	466.68
Луців Франко	в. 8	400.00
Меч Феська	в. 95	275.00
Скібяк Розалія	в. 133	500.00
Підґурська Марія	в. 270	400.00
Німий Іван	в. 192	400.00
Павлюк Андрій	в. 213	300.00
Гнатюк Василь	в. 305	500.00
Зибан Анна	в. 202	375.00
Ґой Катерина	в. 169	450.00
Чугай Теодор	в. 217	400.00
Тимцьо Михайло	в. 23	166.67
Яцишин Іван	в. 251	800.00
Бойчук Гавриїл	в. 111	400.00
Бойко Роман	в. 221	900.00
Олексюк Анна	в. 300	800.00
Разом		$122,186.26
Процент		86,017.72
Фонд Сирітський з днем 31 грудня 1931 остає		$208,203.98

ПРОБУДІТЬСЯ!

Пробудіться, лихі люди,
З довговічного ви сну —
Вставайте, бо лихо вам буде,
Годі спати в днину будну!

Зійшло сонце, ясно сяє —
Всі вже працюють на полях...
Встаньте, доля вам сприяє,
Не блукайте по чужих шляхах!

Пробудіться, лихі люди,
Не приспіть святої волі...
Вставайте, бо лихо вам буде,
Беріться до праці на полі!

Михайло Липа.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (78)

Тарзан не встиг розглядіти добре хреста, як почув людські голоси, що долітали до нього здалека. Він заховався за кущі й здивований притаївся. Голоси не наближались, а чути їх було на одному місці. Він обережно підкрався ближче й крізь кущі побачив двох вояків у дивних одягах. Вони вартували підхід до міста Німр. На своє ще більше здивування Тарзан почув, що вони говорять старинною англійською мовою, що відповідала їх одежі.

Тарзан притаївся й старався зрозуміти, про що вони говорять. Він колись учився цеї мови, як у Лондоні старався набути европейську освіту по приїзді з джунглів. Та вже нічого не міг довідатися про Блейка. Колиб Тарзан був певний, що вони приймуть його спокійно, то він негайно заговорив би до них, але він не знав, чи вони не кинуться на нього відразу. Тому несподівано для сторожі він вискочив ізза кущів і кинувся на них.

Він схопив одного з них на руки й, поки другий опамятався, зник за кущами разом зі своїм полоненим. Воїн старався всіми силами вирватися з обіймів страшної людини, але Тарзан тримав його так, як малу дитину. „Будь спокійний", говорив Тарзан. „Я тобі нічого злого не зроблю". „Чого ти хочеш від мене? Хто ти такий!?" — зі страхом кричав воїн. „Кілька тижнів тому один білий чоловік пішов сюди. Де він тепер?" — запитав Тарзан.

„Ти говориш про сера Джеймса?" — запитав воїн. Тарзан пригадав собі, що перше імя Блейка було Джеймс, а тому відповів: „Так, я думаю про Джеймса Блейка. Іди поперед мене й памятай, що життям своїм заплатиш, коли не поведеш мене туди, де Блейк, або коли заведеш у якусь матню". Вони не пройшли багато, як Тарзан почув тупіт, а скоро такі звуки, ніби метаь ударявся об щось. Коли ті звуки наблизилися, Тарзан спинився.